

Stručni rad

■ Osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama – širina pokrića predmetnog osiguranja

Dragan Erceg¹

Sažetak: Osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama obvezno je osiguranje i dužan ga je sklopiti vlasnik vozila čijom uporabom može nanijeti štetu trećim osobama zbog smrti, tjelesne ozljede, narušavanja zdravlja, uništenja ili oštećenja stvari.

Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu uređuju se obvezna osiguranja u prometu u Republici Hrvatskoj, uz napomenu da su istim Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske preneseni određeni pravni akti Europske unije, od kojih je za osiguranje građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti prema trećima, najznačajnija Direktiva 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009.g.

U sudskoj praksi sudova u Republici Hrvatskoj postoje brojni primjeri različitog tumačenja pojma "upotreba vozila", o čemu su ovisile odluke suda o tužbenim zahtjevima trećih osoba za naknadu štete, odnosno dio tužbenih zahtjeva je odbijen, jer je šteta nastala na privatnom posjedu, javnom travnjaku, dvorištu oštećenog ili sl.

Sud Europske unije prema svojoj sudskoj praksi smatra da pojam "upotrebe vozila" iz Direktive 2009/103/EZ nije ograničen samo na situacije iz cestovnog prometa, nego se odnosi na svaku upotrebu vozila koja je u skladu njegovom uobičajenom funkcijom, među ostalim svaka upotreba vozila kao prijevoznog sredstva. Također podsjeća da je sam pojam „upotrebe vozila“ autonoman pojam prava Unije, čije se tumačenje ne može prepustiti ocjeni pojedine države članice, odnosno tumačenje Suda je obvezujuće za sve države članice.

Ključne riječi: osiguranje vlasnika vozila, Sud Europske unije, treća osoba, šteta, sudska praksa

¹ Dragan Erceg, dipl.iur., Veleučilište u Šibeniku, e-mail: dragan.erceg@vus.hr

1. UVOD

U osiguravateljnoj industriji i prije i poslije ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju postojalo je mišljenje - tumačenje o „vrlo širokom pokriću“ obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti, s naglaskom zaštite žrtava nezgoda koje su uzrokovala ta vozila.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju u naše nacionalno zakonodavstvo preneseni su i akti Europske unije koji se odnose na predmetno područje, od kojih su najznačajnije uredbe i direktive.

“Uredbe su akti koji su namijenjeni da u potpunosti zamjene postojeće norme u državama članicama koje uređuju određeni tip situacije potpuno jednakom europskom normom. U tom smislu uredbe dovode do ujednačavanja prava. Zbog toga su njihove karakteristike (potvrđene u sudskoj praksi) slijedeće:

- države ne smiju prenositi uredbe u nacionalno pravo (tj. transformirati ih u interne propise) već se one u svakoj članici primjenjuju izravno, kao uredbe, po njihovoj objavi u Službenom listu EU-a;
- države su također obvezne ukloniti nacionalna pravila koja dupliciraju uredbe;
- države su naravno obvezne ukloniti i nacionalna pravila koja su suprotna uredbama, no ako takva nacionalna pravila postoje, ona će u konkretnom slučaju pred sudom morati ostati neprimijenjena, zahvaljujući kombiniranom učinku izravnoga učinka i nadređenosti.

Direktive, za razliku od uredbi, nemaju za svrhu u potpunosti ujednačiti nacionalna prava. Direktivama se nacionalna prava približuju jedni drugima u onoj mjeri u kojoj je to nužno za postizanje regulatornog cilja, zbog kojeg je direktiva i usvojena, ali su i dalje državama omogućuje da neke stvari riješen na različit način¹²

Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu (u nastavku teksta: ZOOP)³ uređuju se obvezna osiguranja u prometu i prenose pravni akti Europske unije koji se odnose na predmetno osiguranje. U članku 1.a navedene su Direktive koje se prenose i Uredbe koje se provode.

U članku 22. ZOOP je propisano:

- (1) Vlasnik vozila dužan je sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju uporabom vozila može nanijeti trećim osobama zbog smrti, tjelesne ozljede, narušavanja zdravlja, uništenja ili oštećenja stvari.
- (2) Ugovorom o osiguranju iz. st.1. ovog članka pokrivena su i štete zbog smrti, tjelesne ozljede, narušavanje zdravlja, uništenja ili oštećenja

2 Tamara Čapeta / Siniša Rodin, Osnove prava Europske unije, III izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2018., str.20., prema Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, stupio na snagu Sporazumom iz Lisabona 01.12.2009.g.

3 Zakon o obveznim osiguranjima u prometu NN broj:151/05, 36/09, 75/09 i 76/13., u nastavku teksta ZOOP.

stvari putnika u vozilu kojim je prouzročena šteta.

- (3) Ugovorom o osiguranju iz. st.1. ovog članka pokrivena štete su štete nastale od vozila koja se kreću javnim cestama i ostalim površinama na kojima se ne odvija promet, a koja podliježu obvezi registracije, te po propisima o registraciji moraju imati prometnu dozvolu.
- (4) Osiguranje od automobilske odgovornosti ne pokriva štetu na stvarima koje je vlasnik vozila, kojim je prouzročena šteta, preuzeo radi prijevoza, a nalazile su se u vozilu ili na vozilu kojim je prouzročena šteta.
- (5) Osiguranje od automobilske odgovornosti pokriva štetu nastalu od vučnog vozila kao i štetu nastalu od priključnog vozila.
- (6) Ako je šteta nastala od vučnog ili priključnog vozila dok su oba vozila bila spojena i činila jednu cjelinu ili ako je šteta nastala tijekom vožnje nakon odvajanja priključnog vozila, za štetu trećim osobama solidarno odgovaraju vlasnici obaju vozila, pa oštećena osoba može podnijeti odštetni zahtjev ili osiguratelju vučnog vozila ili osiguratelju priključnog vozila.
- (7) Društvo za osiguranje koje je na temelju stavka 5. ovog članka oštećenoj osobi nadoknadiło štetu, ima pravo na nadoknadu isplaćenog iznosa, kamata i troškove od osiguratelja vučnog, odnosno priključnog vozila, ako postoji odgovornost njegova osiguranika za štetu i u okviru njegove odgovornosti.
- (8) Društvo za osiguranje dužno je na zahtjev svog osiguranika izdati potvrdu o eventualno postavljenim odštetnim, zahtjevima trećih osoba na temelju osiguranja od automobilske odgovornosti svog osiguranika.
- (9) Potvrda iz stavka 8. ovog članka mora pokrivati razdoblje od najmanje posljednjih pet godina postojanja osigurateljnog pokrića, a društvo za osiguranje dužno ju je izdati u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (10) Trećom osobom iz stavka 1. ovog članka smatra se i primatelj leasinga koji je ugovaratelj osiguranja i korisnik vozila, a nije odgovoran za prometnu nesreću u kojoj mu je prouzročena šteta od istog davatelja leasinga.

2. PRAVO EUROPSKE UNIJE – OBVEZNO OSIGURANJE OD AUTOODGOVORNOSTI

U pravu Europske unije Direktivom 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009.⁴ propisano je osiguranje iz građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenja obveze osiguranja od takve odgovornosti (Sl 2009., L 263, str. 11. – SL, posebno izdanje na hrvatskom j/eziku, poglavlje 6., svezak 7., str.114.).

U skladu s člankom 1. Direktive 2009/103/EZ – "vozilo" znači svako motorno vozilo namijenjeno za kopneni promet, a koje pokreće mehanička snaga, ali koje se ne kreće po tračnicama i svako priključno vozilo bilo da je priključeno ili ne. Članak 3. iste Direktive propisuje – "podložno članku 5." Svaka država članica poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da je građansko pravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem. Svaka država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da ugovor o osiguranju također pokriva:

- u skladu sa zakonodavstvom koje je na snazi u drugim državama članicama, svaku štetu ili ozljedu prouzročenu na području tih država,
- svaku štetu ili ozljedu koju pretrpe državljani država članica na putu koji izravno povezuje dva područja na kojima je na snazi Ugovor ako ne postoji nacionalni ured za osiguranje odgovoran za područje koje se prelazi; u tom slučaju šteta ili ozljeda pokrivaju u skladu s nacionalnim pravom o obveznom osiguranju, koje je na snazi u državi članici na čijem se području vozilo uobičajeno nalazi.

Svaka država članica poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da se sve zakonske odredbe ili ugovorne klauzule sadržane u polici osiguranja smatraju nevažećim u pogledu odštetnih zahtjeva trećih osoba koje su žrtve prometne nezgode ako te zakonske odredbe ili klauzule isključuju iz osiguranja upotrebu ili vožnju vozila.

3. ŠPANJOLSKO PRAVO - OBVEZNO OSIGURANJE IZ AUTOODGOVORNOSTI

La Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (Zakon o građanskopravnoj odgovornosti i osiguranju u području upotrebe motornih vozila)⁵, koji je kodificiran Real Decretom Legislativo (Kraljevska zakonodavna uredba br. 8/2004)⁶ kojom se usvaja preinaka Zakona o građanskopravnoj odgovornosti i osiguranju u području upotrebe motornih vozila), od 29. listopada 2004. određuje:

- Vozač motornih vozila, zbog opasnosti koja se stvara vožnjom tih vozila,

⁴ Direktiva 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009.

⁵ La Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (Zakon o građanskopravnoj odgovornosti i osiguranju u području upotrebe motornih vozila).

⁶ Real Decretom Legislativo (Kraljevska zakonodavna uredba br. 8/2004)

odgovara za štetu nanесenu osobama ili stvarima koja je posljedica upotrebe vozila.

- Kada je riječ o šteti nanесenoj osobama, vozač se oslobađa odgovornosti samo ako dokaže da je šteta uzrokovana isključivo krivnjom oštećenika ili višom silom koja nema veze s vožnjom ili funkcioniranjem vozila; slučajevima više sile ne smatraju se neispravnosti na vozilu odnosno lom ili kvar nekog njegova dijela ili mehanizma.
- U slučaju imovinske štete, vozač je odgovoran prema trećima ako je građanskopravno odgovoran na temelju odredaba članka 1902. i sljedećih [Código Civil (Građanski zakonik)], članka 109. i sljedećih [Código Penal (Kazneni zakonik)], i odredaba ovog zakona.
- Ako su i vozač i žrtva postupali s nepažnjom, odgovornost je podijeljena, a iznos naknade štete dijeli se razmjerno svačijoj odgovornosti.
- Vlasnik vozila, koji nije vozio, odgovoran je za tjelesne ozljede i oštećenje stvari koje prouzroči vozač ako je s potonjim povezan na temelju neke od veza navedenih u članku 1903. Građanskog zakonika i članku 120. stavku 5. Kaznenog zakonika. Ta odgovornost prestaje ako navedeni vlasnik dokaže da je postupao s pažnjom dobrog domaćina kako bi spriječio nastanak štete.
- Vlasnik vozila, koji nije vozio, a koji nema sklopljen ugovor o obveznom osiguranju odgovoran je građanskopravno, zajedno s vozačem, za tjelesne ozljede i oštećenje stvari koje je prouzročilo to vozilo, osim ako ne dokaže da mu je vozilo ukradeno.

U članku 2. stavku 1. Reglamenta del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos de motor (Uredba o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u području upotrebe motornih vozila)⁷ koji je kodificiran Real Decretom 1507/2008 por el que se aprueba el Reglamento del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos a motor (Kraljevska uredba 1507/2008 kojom se odobrava Uredba o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u području upotrebe motornih vozila) od 12. rujna 2008. (BOE br. 222 od 13. rujna 2008., str. 37487.)⁸ navodi se kako slijedi:

„Za potrebe građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i pokrivanja obveznog osiguranja uređenog ovom uredbom, događajima prilikom upotrebe vozila smatraju se događaji koji proizlaze iz opasnosti koju stvara vožnja motornih vozila na koju upućuje prethodni članak, u garažama i na parkiralištima, na javnim i privatnim putovima i terenima koji su prikladni za gradski i međugradski promet kao i na putovima i terenima koji se, iako nisu prikladni, često upotrebljavaju u tu svrhu.”

⁷ Reglamenta del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos de motor (Uredba o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u području upotrebe motornih vozila)

⁸ Real Decretom 1507/2008 por el que se aprueba el Reglamento del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos a motor (Kraljevska uredba 1507/2008 kojom se odobrava Uredba o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u području upotrebe motornih vozila) od 12. rujna 2008. (BOE br. 222 od 13. rujna 2008., str. 37487.)

4. SUD EUROPSKE UNIJE – PRESUDA C-100/18 OD 20.06.2019.

U predmetu C – 100/18, Tribunal Supremo (Vrhovni sud Španjolske) uputio je zahtjev za prethodnu odluku Sudu Europske unije, koji se odnosi na tumačenje članka 3. Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti. Zahtjev za prethodnu odluku upućen je u okviru spora između dvaju osiguravajućih društava, odnosno Linea Directa Aseguradora, SA (dalje u tekstu: Linea Directa) gdje se vlasnik vozila osigurao isto od automobilske odgovornosti i Segurcaixa, Sociedad Anonimade Seguros y Reaseguros (dalje u tekstu: Segurcaixa) gdje je osigurana nekretnina, u vezi s pokrićem osiguranja upotrebe motornih vozila, za štetu koja je nastalana obiteljskoj kući, uslijed požara na automobilu parkiranog u njezinoj garaži.

Segurcaixa je zahtjevala da se Linei Directi naloži povrat isplaćene naknade u iznosu od 44.704,34 eura, sve radi naknade štete koja je na nekretnini nastala zbog zapaljenog vozila, jer je uzrok nezgode upotreba vozila obuhvaćena osiguranjem od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe vozila. Segurcaixain zahtjev je odbijen u prvom stupnju, ali je u žalbenom postupku Linei Directi naloženo da isplati naknadu štete koju je Segurcaixa zatražila obzirom da je šteta nastala od požara uzrokovanog električnim instalacijama vozila parkiranog u garaži. Linea Directa je protiv presude podnijela žalbu u kasacijskom postupku pred Tribunalom Supremo (Vrhovni sud, Španjolska). Kako je Tribunal Supremo imao sumnje kako tumačiti pojam “upotreba vozila” iz Direktive 2009/103/EZ uputio je Sudu Europske unije, gore navedeni zahtjev za prethodnu odluku.

Sud Europske unije presudom C – 100/ 18 od 20. lipnja 2019.g⁹. smatra da je pojmom “upotreba vozila” obuhvaćena situacija u kojoj se vozilo parkirano u privatnoj garaži nekretnine zapalilo, izazvavši požar, čiji je uzrok kvar na električnim instalacijama tog vozila, nanijevši štetu toj nekretnini, premda više od 24 sata prije izbijanja požara vozilo nije bilo u upotrebi.

Navedenom presudom Sud potvrđuje da je pojam “upotreba vozila” autonoman pojam prava Unije, čije se tumačenje ne može prepustiti ocjeni pojedine države članice, odnosno tumačenje Suda je obvezujuće za sve države članice. Sud prema svojoj sudskoj praksi utvrđuje da pojam “upotreba vozila” iz Direktive nije ograničen samo na situacije iz cestovnog prometa, nego se odnosi na svaku upotrebu vozila koja je u skladu s njegovom uobičajenom funkcijom, s naglaskom da je Zakonodavac Unije stalno slijedio i snažio cilj zaštite žrtava nezgoda koja su uzrokovala ta vozila.

U određenim okolnostima Sud smatra, da pojam upotrebe vozila iz Direktive, ne ovisi o okolnosti da li je predmetno vozilo u trenutku nezgode bilo zaustavljeno, odnosno Sud smatra da su parkiranje i razdoblje mirovanja vozila prirodne i nužne faze koje su sastavni dio njegove upotrebe kao prijevoznog sredstva, odnosno

⁹ Presuda Suda Europske unije C – 100/18 od 20. lipnja 2019.g

vozilo se načelno upotrebljava u skladu sa svojom funkcijom prijevoznog sredstva i dok je parkirano između dva kretanja.

Sud smatra da niti jedna odredba Direktive ne ograničava opseg obveze osiguranja i zaštitu oštećenih u slučaju upotrebe vozila na određenim vrstama terena ili na određenim putevima.

Sud također kod pojma vozila u smislu Direktive smatra da nije potrebno određivati koji je od pojedinih dijelova tog vozila uzrokovao štetni događaj.

5. SUDSKA PRAKSA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Kod sklapanja ugovora o osiguranju vlasnika motornog vozila za štete počinjene trećim osobama osiguranik u Republici Hrvatskoj uz Policu osiguranja (kao dokaz o sklopljenom ugovoru o osiguranju) dobiva i Uvjete za obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti važećim, od datuma, koji je u istim naveden, a koji se smatraju sastavnim dijelom izdane Police. I naše nacionalno zakonodavstvo kao i zakonodavstvo Europske unije stalno je slijedilo i snažilo cilj zaštite žrtava nezgoda koja su uzrokovala ta vozila.

Glede navedenog, iz kojeg je razvidno "vrlo široko" pokriva police osiguranja od obvezne odgovornosti vlasnika vozila za štete nanesene trećim osobama, Sudovi u Republici Hrvatskoj donosili su različite odluke (djelomično ili u cijelosti prihvaćen tužbeni zahtjev trećih osoba za naknadu štete ili odbijen tužbeni zahtjev trećih osoba) glede naknade štete trećim osobama, ovisno o tumačenju pojma "upotrebe vozila", kako slijedi:

- Tako je Općinski građanski sud u Zagrebu u predmetu naknade štete, presudom Posl. broj: Pn-1069/08 od 23.12.2010.¹⁰ naložio tuženiku da isplati naknadu štete tužitelju u iznosu od 18.342,57 kn, te da mu naknadi parnični trošak u iznosu od 10.285,00 kn – predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete koja je nastala kada je osiguranik tuženika, svojim vozilom prilikom izlaska iz autopraonice udario i ošteti uređaj za pranje, sve po polici obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti prema trećima osobama. Županijski sud u Zagrebu po žalbi tuženika donosi dana 08.07.2014. presudu Posl. broj: Gžn-2437/11-2¹¹ kojom preinačava presudu Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Posl. broj: Pn-1069/08 od 23.12.2010. i sudi; odbija se tužitelj s tužbenim zahtjevom u cijelosti, te dosuđuje trošak tuženiku, polazeći od utvrđenja da se štetni događaj dogodio u autopraonici tužitelja, koja po mišljenju Suda ne predstavlja javni put, odnosno površinu na kojoj se odvija promet, glede čega osiguravatelj ne odgovara za štetu svog osiguranika od obvezne autoodgovornosti prema trećim osobama. Predmet se nalazi na Vrhovnom sudu RH po izvanrednoj reviziji punomoćnika tužitelja.

- Tako je Općinski građanski sud u Zagrebu u predmetu naknade štete,

¹⁰ Općinski građanski sud u Zagrebu, Pn-1069/08 od 23.12.2010.

¹¹ Županijski sud u Zagrebu, Gžn-2437/11-2 od 08.07.2014.

presudom Posl. broj: Pn-5169/08 od 29.10.2010.¹² djelomično prihvatio tužbeni zahtjev i naložio tuženiku da isplati naknadu neimovinske štete tužitelju u iznosu od 37.020,00 kn sa zz kamatama, naknadu imovinske štete u iznosu 6.641,40 kn, te da mu naknadi parnični trošak u iznosu od 6.671,90 kn – predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete koja je nastala kada je osiguranik tuženika svojim vozilom naletio na tužitelja u njegovom dvorištu i nanio mu tjelesne ozljede, sve po polici obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti prema trećima osobama. Županijski sud u Zagrebu po žalbi tuženika donosi dana 14.10.2014. presudu Posl. broj: Gžn-2875/11-2¹³ kojom preinačava presudu Općinskog građanskog suda u Zagrebu Posl. broj: Pn-5169/08 od 29.11.2010. i sudi; odbija se tužitelj s tužbenim zahtjevom u cijelosti, te dosuđuje trošak tuženiku, polazeći od utvrđenja da se štetni događaj dogodio na travnatoj površini dvorišta tužitelja, koja po mišljenju Suda ne predstavlja javni put, odnosno površinu na kojoj se odvija promet, glede čega osiguravatelj ne odgovara za štetu svog osiguranika od obvezne autoodgovornosti prema trećim osobama. Tužitelj na navedenu presudu II- stupnja uložio reviziju VSRH, koji je presudom broj: Rev-2260/15-3 od 07.05.2019.¹⁴ reviziju tužitelja prihvatio i preinačio presudu Županijskog suda u Zagrebu Posl. broj: Gžn-2875/11-2 od 14.10.2014.g. na način da je kao neosnovano odbio žalbu tuženika i potvrdio presudu Općinskog građanskog suda u Zagrebu u predmetu Posl. broj: Pn-5169/08 od 29.10.2010., sve jer je u vrijeme nastanka štetnog događaja (16.09.2007.) važio Zakon o obveznim osiguranjima u prometu NN broj: 151/05 u kojem je izraženo mišljenje da je osiguranik obavezan naknaditi štetu trećim osobama upotrebom motornog vozila, neovisno da li je ona nastala na prometnoj površini ili ne. Kasnije je donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu NN broj: 36/09 kojim je odgovornost osiguranika sužena samo na štete nastale na prometnim površinama - stupio na snagu 31.03.2009. g.

- Općinski sud u Rijeci, Stalna služba na Krku, svojom presudom poslovni broj: P-2346/2015-5¹⁵ odbija u cijelosti tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu imovinske štete na automobilu tužitelja koja je nastala, kada je tuženik upravljao traktorom marke Tomo Vinković, sve po polici autoodgovornosti traktora. Sud je utvrdio da je šteta nastala od sudara između automobila i traktora u dvorištu, odnosno na zemljištu koje nije javna cesta, niti je zemljište na kojem se inače odvija promet. Po žalbi tužitelja II-stupanijski sud Županijski sud u Osijeku svojom presudom Posl. broj: Gž-1142/2016 od 01.02.2017.¹⁶ preinačava presudu Općinskog suda u Rijeci, Stalna služba na Krku, poslovni broj: P-2346/2015-5 na način: da u cijelosti uvažava žalbu tužitelja (koji se u žalbi poziva na norme prava Europske unije glede tumačenja pojma upotrebe vozila) i dosuđuje istom u cijelosti zatraženu imovinsku štetu na vozilu, sve po osnovi odgovornosti tuženika za svog osiguranika sve po polici obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti prema trećim osobama, jer je

12 Općinski građanski sud u Zagrebu, Pn-5169/08 od 29.10.2010.

13 Županijski sud u Zagrebu, Gžn-2875/11-2 od 08.07.2014.

14 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-2260/2015-3 od 07.05.2019.g.

15 Općinski sud u Rijeci, Stalna služba na Krku, P-2346/2015-5 od 25.05.2015.

16 Županijski sud u Osijeku, Gž-1142/2016. od 01.02.2017.

osiguranik tuženika upotrebljavao traktor u skladu s uobičajenom funkcijom tog vozila.

- Vrhovni sud Republike presudom Rev-1182/2011-2 od 06.03.2012.¹⁷ odbio je reviziju tužitelja kao neosnovanu. U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je:

- da je do ozljeđivanja tužitelja došlo u krugu asfaltne baze Građevinskog poduzeća Z. U k. na način da je u trenutku, dok je tužitelj prolazio pokraj teretnog vozila reg. oznake ... dignutog na dizalicu, bez jednog kotača, došlo do eksplozije jednog od 13 preostalih kotača vozila, pri čemu su komadi felge i gume pogodili i ozlijedili tužitelja;
- da je vozilo na dan štetnog događaja bilo osigurano kod tuženika policom obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti broj: 010500126518 s proširenim osigurateljnim pokrićem tkz. „B“ kombinacijom.

Prema shvaćanju VSRH, Rev-1182/2011-2 od 06.03.2012, popravljanje motornog vozila kada je ono zaustavljeno i na dizalici, ne može se smatrati ni uporabom vozila (u smislu navedenih Uvjeta za osiguranje od automobilske odgovornosti i navedenog ZO) ni njegovim držanjem (u smislu Uvjeta za osiguranje od automobilske odgovornosti od 12.03.1992.)

6. ZAKLJUČAK

Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu uređuju se obvezna osiguranja u prometu u Republici Hrvatskoj, a istim Zakonom su u pravni poredak Republike Hrvatske preneseni određeni pravni akti Europske unije, od kojih je za osiguranje građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti prema *trećima najznačajnija Direktiva 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009.g.*

I naše nacionalno zakonodavstvo kao i zakonodavstvo Europske unije stalno je slijedilo i snažilo cilj zaštite žrtava nezgoda koja su uzrokovala ta vozila, glede čega govorimo o „vrlo širokom“ osigurateljnom pokriću predmetnog osiguranja.

Iako je osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama obvezno osiguranje, s „vrlo širokim pokrićem“, sudovi u Republici Hrvatskoj donosili su različite odluke (djelomično ili u cijelosti prihvaćen tužbeni zahtjev ili odbijen tužbeni zahtjev trećih osoba) glede naknade štete trećim osobama, a ovisno o tumačenju pojma „upotrebe vozila“. Donesene su presude kojima je tužitelj odbijen s tužbenim zahtjevom, jer se štetni događaj dogodio u autopraonici tužitelja, koja po mišljenju suda ne predstavlja javni put, odnosno površinu na kojoj se odvija promet, ili je tužitelj odbijen s tužbenim zahtjevom jer se štetni događaj dogodio na travnatoj površini koja po mišljenju suda ne

¹⁷ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-1182/2011-2 od 06.03.2012.

predstavlja javni put, odnosno površinu na kojoj je se odvija promet, ili je tužitelj odbijen s tužbenim zahtjevom jer se štetni događaj dogodio u dvorištu tužitelja, površini koja po mišljenju suda ne predstavlja javni put, odnosno površinu na kojoj se odvija promet i sl.

Za sudsku praksu Europske unije značajna je presuda Suda Europske unije broj: C – 100/18 od 20.06.2019.g. kojom je odlučeno o prethodnom pitanju Vrhovnog suda, Španjolske kako se tumači pojam „upotrebe vozila“ članak 3. iz *Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009.g.*

Sud Europske unije presudom C–100/18 od 20. lipnja 2019.g. smatra da je pojmom “upotreba vozila” obuhvaćena situacija u kojoj se vozilo parkirano u privatnoj garaži nekretnine zapalilo, izazvavši požar, čiji je uzrok kvar na električnim instalacijama tog vozila, nanijevši štetu toj nekretnini, premda više od 24 sata prije izbijanja požara vozilo nije bilo u upotrebi.

Sud prema svojoj sudskoj praksi utvrđuje da pojam “upotreba vozila” iz Direktive nije ograničen samo na situacije iz cestovnog prometa, nego se odnosi na svaku upotrebu vozila koja je u skladu s njegovom uobičajenom funkcijom, tako da i zaustavljeno vozilo može sudjelovati u nezgodi (sud smatra da su parkiranje i razdoblje mirovanja vozila njegove prirodne i nužne faze, a iste su sastavni dio njegove upotrebe kao prijevoznog sredstva), a Direktiva ne ograničava ni opseg obveze osiguranja i zaštite trećim osobama, kada je šteta nastala kada je vozilo upotrebjeno u skladu sa svojom funkcijom na različitim vrstama terena ili na određenim putevima.

Navedenom presudom Sud potvrđuje da je pojam “upotreba vozila” autonoman pojam prava Unije, čije se tumačenje ne može prepustiti ocjeni pojedine države članice, odnosno tumačenje Suda je obvezujuće za sve države članice.

Važno je istaknuti, da je sudovima (u pravilu je to najviši sud) država članica Europske unije u okviru postupka koji se pred njima vode, omogućeno u prethodnom postupku pred Sudom Europske unije, postaviti pitanje o tumačenju nekog prava Unije ili valjanosti nekog akta Unije. Donoseći odluku u prethodnom pitanju Sud Europske unije ne rješava spor pred nacionalnim sudom, ali stvara sudsku praksu Unije, jer je:

- obveza nacionalnog suda da spor riješi u skladu s odlukom Suda Europske unije donijete u prethodnom postupku,
- odluka Europskog suda po prethodnom pitanju jednako obvezuje i druge nacionalne sudove, pred kojim bi se moglo postaviti isto ili slično pitanje.

Summary: *Vehicle owner insurance against liability for damages inflicted on third parties is a compulsory insurance that must be taken by the owner of the vehicle, the use of which may cause damages to third parties due to death, bodily harm, impairment of health, destruction or damaging of things.*

Act on compulsory insurances in traffic arranges compulsory insurances in traffic in the Republic of Croatia, taking note that the same Act transmits certain legal acts of the European Union in legislative of the Republic of Croatia, from which, to insure civil liability in regards to use of motor vehicles and fulfillment of obligation to insure against such liability towards third party, the most significant is the Directive 2009/103/EZ passed by the European parliament and the Council from 16 September 2009.

In court practice of the Republic of Croatia there are numerous examples of different interpretations of the term "vehicle use", on which the court decisions on third party claims for damages depended. Some of claims were rejected, reason being that the damage occurred on private property, public lawn, yard of the damaged party and so on.

The Court of the European Union, based on its own court practice, considers that the term "vehicle use" from the Directive 2009/103/EZ is not limited just to road traffic situations, but affects every use of vehicle that is in accordance with its usual function, every use of vehicle as a medium of transport being among others. Furthermore, it reminds that the term "vehicle use" is autonomous term of the EU law, whose interpretation cannot be left to the interpretation of the individual member state, meaning that the interpretation of the Court is mandatory for all member states.

Keywords: *vehicle owner insurance, Court of the European Union, third party, damage, court practice*

Navedeni izvori i korištena literatura

Ćapeta T., Rodin S., Osnove prava Europske unije, III izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2018., str.20., prema Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, stupio na snagu Sporazumom iz Lisabona 01.12.2009.g.

Direktiva 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.09.2009.

La Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (Zakon o građanskopravnoj odgovornosti i osiguranju u području upotrebe motornih vozila)

Općinski građanski sud u Zagrebu, Pn-1069/08 od 23.12.2010.

Općinski građanski sud u Zagrebu, Pn-5169/08 od 29.10.2010.

Općinski sud u Rijeci, Stalana služba na Krku, P-2346/2015-5 od 25.05.2015.

Real Decretom Legislativo (Kraljevska zakonodavna uredba br. 8/2004)

Real Decretom 1507/2008 por el que se aprueba el Reglamento del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos a motor Kraljevska uredba 1507/2008 kojom se odobrava Uredba o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u području upotrebe motornih vozila) od 12.

rujna 2008. (BOE br. 222 od 13. rujna 2008., str. 37487.)

Reglamenta del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos de motor (Uredba o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u području upotrebe motornih vozila)

Sud Europske unije presudom C – 100/18 od 20. lipnja 2019.g

Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-1182/2011-2 od 06.03.2012.g.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-2260/2015-3 od 07.05.2019.g.

Zakon o obveznim osiguranjima u prometu NN broj:151/05, 36/09, 75/09 i 76/13.

Županijski sud u Osijeku, Gžn-1142/2016 od 01.02.2017.

Županijski sud u Zagrebu, Gžn-2437/11-2 od 08.07.2014.

Županijski sud u Zagrebu, Gžn-2875/11-2 od 08.07.2014.